

FLÖRT ŞİDDETİ EĞİTİMİNİN, ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FLÖRT ŞİDDETİNE İLİŞKİN TUTUMLARINA ETKİSİ

THE EFFECT OF DATING VIOLENCE TRAINING ON THE ATTITUDES OF
UNIVERSITY STUDENTS TOWARDS DATING VIOLENCE

Dr. Mustafa ÖZDERE

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, mozdere@ohu.edu.tr, Niğde/ Türkiye

Necmettin KÜRTÜL

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, kulturnecmettin@gmail.com, Niğde/ Türkiye

ÖZET

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin erkeğin ve kadının flört ilişkisinde uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete ilişkin tutumlarının eğitim ile farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Araştırmada deneme modellerinden tek grup öntest - sontest modeli kullanılmaktadır. Araştırmada örneklem gelişigüzel örnekleme yöntemi ile belirlenmiş ve çalışma Mayıs 2018'de Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda eğitim görmekte olan 450 öğrenciyle flört şiddetine ilişkin eğitimler düzenlenmesiyle gerçekleştirilmiştir. Bu eğitimlerde öğrencilere şiddetin tanımı, türleri, tipolojisi, şiddetin nedenine ilişkin kuramlar, flört şiddeti, sebepleri, ortaya çıkış şekilleri, sonuçları, korunma yöntemleri gibi konularda bilgi verilmiştir. Eğitimler bir hafta boyunca, öğrencilerin sınıflarında, interaktif olarak her gruba en az birer saat olacak şekilde düzenlenmiştir. Eğitim öncesi ve sonrasında öğrencilerden Price, Byers ve Flört Şiddeti Araştırma Ekibi (1999) tarafından geliştirilmiş, uyarlaması ise Yumuşak ve Şahin (2014) tarafından yapılmış "Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri"ni doldurmaları istenmiştir. Yapılan incele sonucunda 133 ölçeğin öntest veya sontest sürecinde eksik doldurulduğu belirlenmiş ve veri analizinin 319 öğrencinin verileri üzerinde gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre her şiddet türünde ve her değişkene bağlı olarak katılımcıların flört şiddetine yönelik tutumlarında değişimler olduğu ve kabul düzeylerinde düşmeler olduğu bulunmuştur. Ayrıca verilen eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete uğradığını ve şiddete başvurduğunu belirten katılımcı sayısında artış olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara bağlı olarak şiddet konusunda eğitim aracılığıyla farkındalık oluşturulabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Flört şiddeti, üniversite öğrencileri, psikolojik şiddet, fiziksel şiddet, şiddete yönelik tutum

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine whether the attitudes of university students towards dating violence differ with education. A one group pretest - posttest design is used in the study. The sample was determined by random sampling method. The study was carried out at Niğde Ömer Halisdemir University School of Physical Education and Sports in May 2018 with the participation of 450 students from the aforementioned school who were given lectures on dating violence. During these interactive lectures, the students were informed about the definition of violence, its types, typology, and theories about the cause of violence, the severity of dating violence, its reasons, results and methods of protection. The lectures were delivered by the researches in the classrooms for at least one hour each. Before and after the lecture, students were asked to fill in the questionnaire "Attitudes towards Dating Violence" which was developed by Price, Byers and Dating Vigor Research Team (1999) and adapted into Turkish by Yumuşak and Şahin (2014). Since 133 questionnaires were incompletely filled in the pre-test or post-test period and the data analysis was performed on the questionnaire of 319 students. According to the findings of the study, the attitudes of the university students towards dating violence change and their level of the dating violence acceptance was found to be lower after the lecture. In addition, it was determined that there was an increase in the number of participants who stated that they were subjected to and resorted to violence and in their relations. Based on these findings, it can be said that with education, dating violence awareness can be achieved.

Key words: Dating violence, college students, psychological violence, physical violence, attitude towards violence

1. GİRİŞ

Toplumsal bir sorun olan şiddet “birey ya da bireylerin yaşam, özgürlük, irade, istek, hak, sağlık ve iyi hallerini tehdit eden ya da gelişmesini engelleyen fiziksel, psikolojik, sosyal, cinsel, ekonomik, siber ya da işaretler yardımı ile uygulanan aşağılama, yaralama, zarar verme, mahrum bırakma, yalnızlaştırma gibi kötü niyetli ve kasıtlı davranışların tümü” şeklinde tanımlanmaktadır (Özdere, 2017). Şiddeti türlerine göre ayırmak için farklı tipolojilerin kullanıldığı görülmektedir. WHO şiddeti; bireyin kendine yönlendirdiği şiddet (intihar, kendini aşağılama, kendini kesme gibi davranışlar), kişilerarası şiddet (bireye bir başka kişi veya kişiler tarafından yönlendirilen şiddet) ve kolektif şiddet (birey ya da bireylere devlet, politik grup, milis gruplar ve terörist gruplar tarafından uygulanan şiddet) olarak üç tip olarak sınıflandırmaktadır (Gözütok, 2008; WHO, 2002). Kişilerarası şiddet olarak incelenebilen flört şiddeti konusunda üzerinde hemfikir olunmuş bir tanımın eksikliği (Lewis & Fremouw, 2001), bazı şiddet içeren davranışların normal olarak düşünülmesi, problemin tam olarak tespit edilmesini zorlaştırmaktadır (Smith, Winokur, & Palenski, 2005).

Alanyazında flört şiddetine yönelik çeşitli tanımlar bulunmaktadır. Flört şiddeti bir flört ilişkisinde fiziksel, cinsel, sözel taciz, tehdidi veya gizli gizli takip etmeyi tanımlamak için kullanılan bir terimdir ve ilişkinin başlangıcından birlikte yaşamaya kadar geçen süre içinde meydana gelen her türlü şiddet olayını bu kapsamda değerlendirilir (Quinlan, 2011). Bir başka tanıma göre ise, flört şiddeti bir flörtte partnere acı vermek, yaralamak niyetiyle bilinçli olarak gerçekleştirilen, fiziksel güç kullanma, fiziki güç kullanma ile tehdit etme, cinsel taciz, tecavüz ve psikolojik kötü muamele gibi davranışların tümüdür (Lewis & Fremouw, 2001). Başka diğer tanımda ise flört ilişkisi sürecinde gerçekleşen herhangi bir cinsel, fiziksel, sözel ve duygusal kötü muamele veya şiddet içeren davranışların flört şiddeti olarak ele alınabileceği ve bir diğer kimseyi kontrol etmek için uygulanan gücün kötü kullanımı açısından aile içi şiddete benzediğini üzerinde durulmaktadır (Offenhauer & Buchalter, 2011). Bu tanımlara bağlı olarak, flört şiddeti kısaca bir flört ilişkisinde bireylerin partnerlerine bilinçli olarak zarar verme amaçlı sergiledikleri davranışlarının tümüdür.

Flört şiddeti genel olarak fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet olmak üzere üç ana kategoride incelenmektedir (Offenhauer & Buchalter, 2011). Fiziksel şiddet partnere fiziksel olarak zarar verme amaçlı, bilinçli gerçekleştirilen, şiddet içeren bütün davranışları kapsar. Fiziksel şiddet cinayet, silahlı çatışma, vurma, yumruklama, tokatlama, ısırma, saç çekme, tekmeleme, dürtme, yakma, itme, çekme, boğma, bir şeyler atma, mala zarar verme gibi davranışlar şeklinde gözlemlenmektedir (Gözütok, Karacaoğlu, & Er, 2007; Karal, 2011; Henton, Koval, Lloyd, & Christopher, 1983). Duygusal veya sözel şiddet ise partneri sindirmeye, incitmeye yönelik sözel olan ve olmayan bilinçli yapılan bütün davranışlardır (Murphy & Hoover, 1999). Diğer bir ifade ile sözel veya (psikolojik- duygusal) şiddet bireyin psikolojisini bozma amaçlı, bilinçli olarak uygun olmayan ve sert sözcüklerin kullanılması durumudur. Sözel (psikolojik- duygusal) şiddet genellikle kurbanın moralini bozmak amaçlı ad takma, hakaret, aşağılama, dalga geçme gibi davranışlar, uygunsuz kelime kullanma şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bunların yanı sıra silahla tehdit etme, fiziksel olarak zarar verme yönünde tehdit etme, bağırma, gibi davranışlar olarak gözlemlenebilmektedir (Karal, 2011; Locmic, Opic, & Bilic, 2013). Cinsel şiddet ise kişinin rızası olmayan, cinsel taciz veya tecavüzü kapsar. Cinsel şiddet istenmeyen cinsel içerikli söz ve davranışlar olarak kabul edilmektedir. Cinsel şiddetin tecavüz, tecavüz girişimi, cinsel içerikli dedikodular yayma, röntgenleme, birini öpmeye veya dokunmaya çalışma, cinsel grafitiler, cinsel yorumlarda ve hareketlerde bulunma, el, göz hareketleri gibi davranışlar olarak gözlemlenebileceği belirtilmektedir (Gözütok vd., 2007; Karal, 2011).

Flört şiddeti genellikle çok fark edilmeden başladığı, çiftlerin partnerlerinin ilgisi ve kıskançlığını aşk ile karıştırdığı ve ilk başlarda karşı tarafın davranışlarını kontrol etme, giydiğine, kiminle görüştüğüne karışma, nereye gittiğine karışma şeklinde başlayan tutum ve davranışların, ilerleyen zamanlarda partner üzerinde güç ve kontrol sahibi olmak amaçlı taciz ve şiddete dönüştüğü

belirtilmektedir (Finley, 2011). Flört şiddetinin nedenleri konusunda yapılan çalışmalarda genellikle erkek tarafından gerçekleştirilen şiddet olaylarının incelendiği görülmektedir. Bu nedenle erkek tarafından gerçekleştirilen flört şiddetinin nedenleri arasında saldırgan spor yapma, erkeğin baskın cins olduğuna yönelik inanç, kadınlara karşı hissedilen düşmanlıktan bahsedilmektedir. Bunların yanı sıra testosteron, toplumsal cinsiyet bağlamında üstelenen roller, erkek otoritesi ve kontrolüne ilişkin inançlar flört şiddetinin nedenleri arasında sayılmaktadır. Ayrıca medyada kadını cinsel bir obje olarak gösterilmesi, erkeklerin resmediliş şekli, kadının cinselliğinin ön plana çıkartılması gibi nedenler flört şiddetinde cinsel şiddeti tetikleyen unsurlardan bazıları olabilir (Quinlan, 2011). Şiddetin genelde erkek davranışı olduğu konusundaki genel algıya rağmen, şiddetin iki yönlü olduğu ilişkilerde, bir bireyin hem saldırgan, hem de kurban olma olasılığının yüksek olduğundan bahsedilmektedir (Sigelman, Berry, & Wiles, 1984). Stets & Pirog-Good, (1987) erkekler ve kadınlar için şiddetin şekli gibi nedeninin de farklılaştığını, cinsiyetin şiddete başvurma veya uğrama açısından önemli bir etken olmadığı, fakat kadınlar daha çok şiddete uğradıklarını belirttiklerini ifade etmektedir. Kadınların genelde fiziksel ve cinsel şiddete uğrarken, erkekler ise sözel, duygusal, tehdit ve eşyalarına zarar verilme şeklinde şiddete maruz kaldıkları belirtilmektedir (Finley, 2011). Sonuç olarak flört şiddetinin uygulayıcısı olarak kadınlar üzerinde çok araştırma yapılmadığı (Quinlan, 2011), şiddet davranışının cinsiyetlere göre farklı şekillerde gerçekleşebildiği, cinsiyet ne olursa olsun şiddetin yaşandığı ilişkilerde, çiftlerin şiddetin hem faili hem de mağduru oldukları düşünülmektedir (Lewis & Fremouw, 2001).

Flört şiddetinde risk ve koruyucu faktörler üzerinde çeşitli çalışmalar yapılmıştır. bireylerin demografik özellikleri, toplumsal statüleri, aile yapıları, sosyoekonomik düzeyleri, eğitim düzeyleri, akranlar gibi çok farklı durumların flört şiddetinde koruyucu veya risk faktörü olabileceğine dair çeşitli çalışmaların bulguları vardır (Ackard, Neumark-Sztainer, & Hannan, 2003; Foshee, ve diğerleri, 2009; Offenhauer & Buchalter, 2011). Ayrıca içinde yetişilen ailede şiddetin varlığı, çocuklukta kötü muameleye, şiddete uğramak, okul ve toplumda şiddete maruz kalmak gibi durumların, ilerde bireyin saldırgan ya da kurban olmasına neden olabileceği düşünülmektedir. Sigelman, Berry, & Wiles, (1984) çocuklukta yaşanan kötü muamelenin, şiddete uğramanın ve yaşanan travmaların ilerde saldırgan davranışlara başvurma riskini arttırdığını düşünmektedir. Makepeace (1987) çalışmasında flört şiddetine uğrayan bireylerin, genellikle sıkı disiplin altında yetişmiş kişiler oldukları ortaya koymaktadır. Sonuç olarak çocuklukta şiddete uğramak, ihmal edilmek, kötü ebeveyn uygulamaları, sıkı disiplin gibi durumlar, ilerde bu kişilerin flört ilişkilerinde şiddete uğrama ya da başvurma olasılıklarını yükseltmektedir (O'Keefe, 1997; Smith & Williams, 1992). Benzer şekilde aile içinde şiddetin varlığı, şiddete şahit olma, okul ve toplumda şiddete uğrama, flörtte şiddete uğrama veya başvurma ihtimalini etkileyen unsurlardandır (Coffey, Leitenberg, Henning, Benner, & Jankowski, 1996; Ely, 2004; Kim, Kim, & Choi, 2014; O'Keefe, 1998; Sims, Dodd, & Tejada, 2008; Stets & Pirog-Good, 1987).

Flört şiddeti üzerinde yapılan çalışmalarda, sorunun yaygın bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır (Cyr, McDuff, & Wright, 2006; Danice, Davis, Barrios, Brenner, & Noonan, 2007; Demir, Irmak, Murat, & Fiş, 2016). Flört şiddeti ergen sağlığı için bir risk faktörüdür ve madde kullanımı, güvensiz seks, sağlıksız kilo kontrolü davranışları, hamilelik, intihara meyilli olmak gibi sorunların yanı sıra eğitimsel sorunlara da neden olabilmektedir (Chronister, Marsiglio, Linville, & Lantrip, 2014; Editorial, 2007). Çeşitli çalışmalarda, flört şiddeti ya da flört ilişkisi esnasında tecavüze uğramanın, kurbanda yüksek oranda yeme bozukluğuna, intihara meyilli bir ruh haline girmesine, öz değer algısının düşmesine, depresyona, duygusal duygu durumunun bozukluğuna, alkol, sigara, uyuşturucu madde kullanımına neden olduğu bulunmuştur (Ackard & Neumark-Sztainer, 2002; Ackard, Neumark-Sztainer, & Hannan, 2003; Ackard, Marla, & Neumark-Sztainer, 2007; Banyard & Cross, 2008; Coker, ve diğerleri, 2000). Ayrıca, flört şiddetinin yetişkin şiddetinin öncülü olması nedeniyle, şiddetin sebeplerini araştırmanın, fail ve mağdurlarının davranış kalıplarını yetişkinlikle ki ilişkilerinde de devam ettirecekleri için belirlemenin, ilerde yaşanacak daha ciddi sonuçlu şiddet olaylarını önlemede müdahale, önleme stratejileri geliştirme açısından önemli olduğu

vurgulanmaktadır (Hamberger & Ambuel, 1988). İlave olarak, flört şiddetinin genellikle okul kampüslerinde gerçekleştiği, fakat okul yönetimlerinin bu soruna gereken ilgiyi göstermediği, gerekli önleyici programların, stratejilerin olmadığı (Ely, 2004) ve bu nedenle risk faktörlerinin belirlenmesi okul güvenliği içinde önemli olduğu düşünülmektedir.

Flört şiddetini önleme ve azaltma üzerinde özenle durulması gereken bir sorun haline gelmiştir ve bu amaçla ilişki bilgisi, becerisi ve şiddet içeren davranışların azaltılması adına çeşitli eğitim programlarının etkililiğinden bahsedilmektedir (Hammond & Yung, 1991; Wolfe, ve diğerleri, 2003). Eğitim programlarının genellikle birbirinin ayrılmaz parçası olan saldırganlığı azaltma ve önlemeyi hedef aldıkları (Lazarevich, Irigoyen-Camacho, Velazquez-Alva, & Salina-Avila, 2015) ve flört şiddetini önleme düzenlenen eğitim programlarının önemli olduğu vurgulanmaktadır. Foshee V., ve diğerleri, (2004) tarafından düzenlenen programın katılımcılarının dört yıl sonra akranlarına göre daha az fiziksel ve cinsel flört şiddetine maruz kaldıkları bulunmuştur. Sonuçları açısından flört şiddeti üzerinde durulması gereken bir sorun olduğu görülmektedir. Flört şiddeti konulu çalışmaların Türkiye’de çok yaygın olmadığı, üniversite öğrencileri üzerinde birkaç çalışma gerçekleştirildiği (Aslan, Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Erdost, & Temel, 2008; Terzioğlu, ve diğerleri, 2016; Baldan & Akış, 2017; Yumuşak & Şahin, 2014) ve konuya gereken önemin verilmediği düşünülmektedir. Bu çalışmada, öğrencilerin flört şiddeti konusunda farkındalıklarının çok yüksek olmadığı, kısa süreli eğitimler ile probleme ilişkin farkındalıklarının artabileceği varsayılmaktadır. Bu çalışmanın konuya ilişkin yerli alanyazına katkıda bulunacağı, şiddet konusunda farkındalık için eğitimin önemini ortaya koyacak bilgi sunacağı umulmaktadır.

2. AMAÇ

Bu çalışmanın amacı Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrencilerin flört şiddetine ilişkin tutumlarının eğitim ile değişip değişmediğini belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Üniversite öğrencilerinin erkeğin ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutumları eğitim ile farklılaşmakta mıdır?
2. Üniversite öğrencilerin erkeğin ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutumları aşağıda belirtilen değişkenler açısından eğitim ile değişiklik farklılaşmakta mıdır?
  - a. Cinsiyet
  - b. Flört ilişki durumu
  - c. Flört ilişkisinde şiddete maruz kalma durumu
  - d. Flört ilişkisinde şiddete başvurma durumu

3. YÖNTEM

Araştırmada deneme modellerinden tek grup öntest - sontest modeli kullanılmaktadır. Bu model, gelişigüzel güzel seçilmiş bir gruba bağımsız değişken uygulanması, hem deney öncesi (öntest) hem de deney sonrası (son-test) ölçümleri yapılması şeklinde gerçekleştirilir. Gözlemlenen değişimin “x” den dolayı olduğu kabul edilirken, grubu etkilemesi olası diğer değişkenlere ilişkin bir bilgi olmadığı için, bu kabulün geçerliği konusunda tereddütler vardır (Karasar, 2014, s.96).

3.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda eğitim görmekte olan 833 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem almada gelişigüzel örneklem alma yöntemi seçilmiş ve araştırma Mayıs 2018’de adı geçen kurumda eğitim görmekte olan 450 öğrenciye flört şiddetine ilişkin bilgilendirme toplantıları yapılarak gerçekleştirilmiştir. Bilgilendirme toplantıları öncesi ve sonrasında öğrencilerden veri toplama aracı olan ölçekleri doldurmaları istenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda öntest veya sontest sürecinde 133 ölçeğin doğru bir şekilde doldurulmadığı görülmüş ve

veri analizi 319 öğrencinin ölçeği üzerinde gerçekleştirilmiştir. Tablo 1 araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin demografik özelliklerine göre dağılımını göstermektedir.

Tablo 1: Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımı

Demografik Özellikler		F	%
Cinsiyet	Erkek	147	46,1
	Kadın	172	53,9
	Toplam	319	100
Flört ilişki durumu	Yok	116	36,4
	Var	203	63,6
	Toplam	319	100
Flört ilişkisinde şiddete uğrama	Evet	30	14,8
	Hayır	173	85,2
	Toplam	203	100
Flört ilişkisinde şiddete başvurma	Evet	35	17,2
	Hayır	168	82,8
	Toplam	203	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi ilk araştırmaya katılan toplam 319 katılımcının %46,1’i (n=147) erkek, %53,9’u (n=172) kadındır. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan toplam 319 katılımcının %36,4’ünün (n=116) flört ilişkisinin olmadığı, %63,6’sının (n=203) ise flört ilişkisi olduğu görülmektedir. Flört ilişkisi olan 203 katılımcının %85,2’si (n=173) ilişkisinde hiç şiddete uğramadığını belirtirken, %14,8’i (n=30) ilişkisinde şiddete maruz kaldığını belirtmektedir. Diğer taraftan, 203 katılımcının %82,3’ü (n=168) flört ilişkisinde şiddete başvurmadığını ifade ederken, %17,2’si (n=35) ise şiddete başvurduğunu belirtmektedir.

3.2. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda eğitim görmekte olan öğrenciler hedef grup olarak belirlenmiş, fakat sadece 450 öğrenciye ulaşılmıştır. Bu 450 öğrenciye, şiddetin tanımı, türleri, tipolojisi, şiddetin nedenine ilişkin kuramlar, flört şiddeti, sebepleri, ortaya çıkış şekilleri, sonuçları, korunma önlemleri konularında eğitim verilmiştir. Eğitimler bir hafta boyunca, öğrencilerin sınıflarında, interaktif olarak her gruba en az birer saat olacak şekilde düzenlenmiştir. Eğitimler araştırmacılar tarafından verilmiştir. Eğitim öncesinde ve sonrasında öğrencilere kadın ve erkeklerin flörtte psikolojik ve fiziksel şiddet kabul düzeylerini belirlemek üzere Price, Byers ve Flört Şiddeti Araştırma Ekibi (1999) tarafından geliştirilmiş, Yumuşak ve Şahin (2014) tarafından uyarlanması yapılmış “Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri” uygulanmıştır.

“Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri” ise “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” olmak üzere dört ölçekten oluşmaktadır. Ölçekler 5’li Likert tipinde hazırlanmıştır ve 1 = “Kesinlikle katılmıyorum”, 5 = “Kesinlikle katılıyorum” şeklindedir. Ölçeklerden alınan yüksek puanlar flört şiddetine yönelik kabul düzeyinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ölçeği 15 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçeğin uyarlama araştırmasında Cronbach $\alpha = .81$ iken, ilk araştırmada Cronbach $\alpha = .74$, ikinci araştırmada ise Cronbach $\alpha = .78$ olarak hesaplanmıştır. Erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ölçeği 12 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçeğin uyarlama araştırmasında Cronbach $\alpha = .87$ iken, ilk araştırmada Cronbach $\alpha = .80$, ikinci araştırmada ise Cronbach $\alpha = .83$ olarak bulunmuştur. Kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ölçeğinde 11 madde yer almaktadır. Bu ölçeğin uyarlama araştırmasında Cronbach $\alpha = .75$ iken, ilk araştırmada Cronbach $\alpha = .78$, ikinci araştırmada ise Cronbach $\alpha = .73$ olarak hesaplanmıştır. Kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ölçeği 12 maddeden oluşurken, uyarlama araştırmasında Cronbach $\alpha = .82$ olarak bulunmuştur. İlk araştırmada bu ölçeğin Cronbach $\alpha = .76$, ikinci araştırmada ise Cronbach $\alpha = .80$ olarak hesaplanmıştır.

Ayrıca araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin demografik bilgilerini belirlemek için araştırmacı tarafından “kişisel bilgi formu” geliştirilmiştir. Bu form ile araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri, flört ilişki durumları, flört ilişkisinde şiddete uğrama ya da başvurma durumlarına ilişkin sorular bulunmaktadır.

4. BULGULAR

Araştırmanın birinci alt amacı doğrultusunda, katılımcıların erkeğin flört ilişkisinde psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutumları ile kadının flört ilişkisinde psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutumları arasında eğitim öncesi ve sonrası bir farklılaşma olup olmadığı incelenmiştir. Tablo 3 katılımcıların tutum ortalama puanlarını göstermektedir.

Tablo 2: Eğitim öncesi ve sonrası katılımcıların erkeğin ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutum ortalama puanları

Flört şiddeti	Eğitim Öncesi			Eğitim Sonrası		
	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum	319	2,55	,66	319	2,25	,61
Erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum	319	2,37	,81	319	1,91	,76
Kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum	319	2,59	,78	319	2,14	,65
Kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum	319	2,52	,74	319	2,11	,74

Tablo 2’de görüldüğü üzere, eğitim öncesi katılımcıların erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ortalaması $\bar{x}=2,55$ iken, eğitim sonrasında bu ortalamanın $\bar{x}=2,25$ ’e düştüğü bulunmuştur. Erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ortalaması eğitim öncesi $\bar{x}=2,37$ iken, eğitim sonrasında $\bar{x}=1,91$ ’e düştüğü görülmüştür. Eğitim öncesi kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ortalaması $\bar{x}=2,59$ iken, eğitim sonrasında tutum ortalamasının $\bar{x}=2,14$ ’e düştüğü belirlenmiştir. Ayrıca kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ortalaması eğitim öncesi $\bar{x}=2,52$ olarak hesaplanmışken, eğitim sonrası bu değer $\bar{x}=2,11$ olduğu bulunmuştur.

Eğitim öncesi ve sonrası erkeğin flört ilişkisinde uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutuma ilişkin bulgular

Araştırmanın 2. alt amacı doğrultusunda eğitim öncesi ve sonrası katılımcıların erkeğin flört ilişkisinde uyguladığı psikolojik şiddete yönelik kabul düzeylerinin katılımcıların cinsiyetine, flört ilişki durumuna, flört ilişkisinde şiddete maruz kalma durumuna ve flört ilişkisinde şiddete başvurma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Tablo 3 eğitim öncesi ve sonrası katılımcıların erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddet kabul düzeylerinin dağılımını göstermektedir.

Tablo 3: Eğitim öncesi ve sonrası katılımcıların erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ortalama puanlarının cinsiyet, flört ilişki durumu, flört ilişkisinde şiddete uğrama ve başvurma değişkenlerine göre karşılaştırılması

Demografik Özellikler	Eğitim Öncesi				Eğitim Sonrası				
	n	%	$\bar{x}$	ss	n	%	$\bar{x}$	ss	
Cinsiyet	Erkek	147	46,1	2,84	0,61	147	46,1	2,41	0,57
	Kadın	172	53,9	2,31	0,61	172	53,9	1,91	0,57
	Toplam	319	100,0			319	100,0		
Flört ilişki durumu	Yok	116	36,4	2,62	0,67	116	36,4	2,26	0,58
	Var	203	63,6	2,52	0,66	203	63,6	2,25	0,65
	Toplam	319	100,0			319	100,0		
Flört ilişkisinde şiddete uğrama	Evet	30	14,8	2,88	0,83	45	22,2	2,39	0,63
	Hayır	173	85,2	2,46	0,60	158	77,8	2,16	0,65
	Toplam	203	100,0			203	100,0		
Flört ilişkisinde şiddete başvurma	Evet	35	17,2	2,74	0,72	39	19,2	2,46	0,66
	Hayır	168	82,8	2,47	0,63	164	80,8	2,14	0,62
	Toplam	203	100,0			203	100,0		

Tablo 3'te görüldüğü üzere, eğitim öncesi erkek katılımcıların (n=147) erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,84$ iken, eğitim sonrası erkek katılımcıların (n=155) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,41$ 'e düştüğü bulunmuştur. Kadın katılımcıların (n=172) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,31$ iken, eğitim sonrası kadın katılımcıların (n=72) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 1,91$ 'e düştüğü belirlenmiştir.

Tablo 3'te görüldüğü üzere, eğitim öncesi flört ilişkisi olmayan katılımcıların (n=116) erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,62$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisi olmayan katılımcıların (n=114) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,26$ 'ya düştüğü bulunmuştur. Flört ilişkisi olan katılımcıların (n=203) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,52$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisi olan katılımcıların (n=113) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,25$ 'e düştüğü belirlenmiştir.

Tablo 3'te görüldüğü üzere, eğitim öncesi 30 (%14,8) katılımcının flört ilişkisinde şiddete uğradığını, eğitim sonrası ise 45 (%22,2) katılımcının şiddete uğradığını belirttiği bulunmuştur. Flört ilişkisinde eğitim öncesi flört ilişkisinde şiddete uğradığını belirten katılımcıların (n=30) erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,88$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete uğradığını belirten katılımcıların (n=45) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,39$ 'a düştüğü bulunmuştur. Flört ilişkisinde şiddete uğramadığını belirten katılımcıların (n=173) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,45$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete uğramadığını belirten katılımcıların (n=1588) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,15$ 'e düştüğü belirlenmiştir.

Tablo 3'te görüldüğü üzere, eğitim öncesi 35 (%17,2) katılımcının flört ilişkisinde şiddete başvurduğunu, eğitim sonrası ise 39 (%19,2) katılımcının şiddete başvurduğunu belirttiği bulunmuştur. Eğitim öncesi flört ilişkisinde şiddete başvurduğunu belirten katılımcıların (n=35) erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,74$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete başvurduğunu belirten katılımcıların (n=39) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,46$ 'ya düştüğü bulunmuştur. Flört ilişkisinde şiddete başvurmadığını belirten katılımcıların (n=168) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,47$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete başvurmadığını belirten katılımcıların (n=164) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,13$ 'e düştüğü belirlenmiştir.

Eğitim öncesi ve sonrası erkeğin flört ilişkisinde uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutuma ilişkin bulgular

Araştırmanın 2. alt amacı doğrultusunda eğitim öncesi ve sonrası katılımcıların erkeğin flört ilişkisinde uyguladığı fiziksel şiddete yönelik kabul düzeylerinin katılımcıların cinsiyetine, flört ilişki durumuna, flört ilişkisinde şiddete maruz kalma durumuna ve flört ilişkisinde şiddete başvurma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Tablo 4 eğitim öncesi ve sonrası katılımcıların erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddet kabul düzeylerinin dağılımını göstermektedir.

Tablo 4: Eğitim öncesi ve sonrası katılımcıların erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ortalama puanlarının cinsiyet, flört ilişki durumu, flört ilişkisinde şiddete uğrama ve başvurma değişkenlerine göre karşılaştırılması

Demografik Özellikler	Eğitim Öncesi				Eğitim Sonrası				
	n	%	$\bar{x}$	ss	n	%	$\bar{x}$	ss	
Cinsiyet	Erkek	147	46,1	2,56	0,84	147	46,1	2,04	0,79
	Kadın	172	53,9	2,23	0,76	172	53,9	1,66	0,64
	Toplam	319	100,0			319	100,0		
Flört ilişki durumu	Yok	116	36,4	2,45	0,82	116	36,4	2,00	0,76
	Var	203	63,6	2,34	0,81	203	63,6	1,84	0,76
	Toplam	319	100,0			319	100,0		
Flört ilişkisinde şiddete uğrama	Evet	30	14,8	2,70	0,90	45	22,2	1,90	0,83
	Hayır	173	85,2	2,27	0,78	158	77,8	1,79	0,72
	Toplam	203	100,0			203	100,0		
Flört ilişkisinde şiddete başvurma	Evet	35	17,2	2,79	0,81	39	19,2	2,06	0,88
	Hayır	168	82,8	2,24	0,78	164	80,8	1,72	0,67
	Toplam	203	100,0			203	100,0		

Tablo 4'te görüldüğü üzere, eğitim öncesi erkek katılımcıların (n=147) erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,56$ iken, eğitim sonrası kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,04$ 'e düştüğü bulunmuştur. Kadın katılımcıların (n=172) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,23$ iken, eğitim sonrası kabul düzeylerinin $\bar{x} = 1,66$ 'ya düştüğü belirlenmiştir.

Tablo 4'te görüldüğü üzere, eğitim öncesi flört ilişkisi olmayan katılımcıların (n=116) erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,45$ iken, eğitim sonrası kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2$ 'ye düştüğü bulunmuştur. Flört ilişkisi olan katılımcıların (n=203) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,34$ iken, eğitim sonrası kabul düzeylerinin $\bar{x} = 1,84$ 'e düştüğü belirlenmiştir.

Tablo 4'te görüldüğü üzere, eğitim öncesi flört ilişkisinde şiddete uğradığını belirten katılımcıların (n=30) erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,70$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete uğradığını belirten katılımcıların (n=45) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 1,90$ 'a düştüğü bulunmuştur. Flört ilişkisinde şiddete uğramadığını belirten katılımcıların (n=173) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,27$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete uğramadığını belirten katılımcıların (n=158) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 1,79$ 'a düştüğü belirlenmiştir.

Tablo 4'te görüldüğü üzere, eğitim öncesi flört ilişkisinde şiddete başvurduğunu belirten katılımcıların (n=35) erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,79$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete başvurduğunu belirten katılımcıların (n=39) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,06$ 'ya düştüğü bulunmuştur. Flört ilişkisinde şiddete başvurmadığını belirten katılımcıların (n=168) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,24$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete başvurmadığını belirten katılımcıların (n=164) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 1,72$ 'ye düştüğü belirlenmiştir.

Eğitim öncesi ve sonrası kadının flört ilişkisinde uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutuma ilişkin bulgular

Araştırmanın 2. alt amacı doğrultusunda eğitim öncesi ve sonrası katılımcıların kadının flört ilişkisinde uyguladığı psikolojik şiddete yönelik kabul düzeylerinin katılımcıların cinsiyetine, flört ilişki durumuna, flört ilişkisinde şiddete maruz kalma durumuna ve flört ilişkisinde şiddete başvurma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Tablo 4 eğitim öncesi ve sonrası katılımcıların kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddet kabul düzeylerinin dağılımını göstermektedir.

Tablo 5: Eğitim öncesi ve sonrası katılımcıların kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ortalama puanlarının cinsiyet, flört ilişki durumu, flört ilişkisinde şiddete uğrama ve başvurma değişkenlerine göre karşılaştırılması

Demografik Özellikler		Eğitim Öncesi				Eğitim Sonrası			
		n	%	$\bar{x}$	ss	n	%	$\bar{x}$	ss
Cinsiyet	Erkek	147	46,1	2,75	0,78	147	46,1	2,19	0,66
	Kadın	172	53,9	2,46	0,76	172	53,9	2,07	0,65
	Toplam	319	100,0			319	100,0		
Flört ilişki durumu	Yok	116	36,4	2,63	0,75	116	36,4	2,14	0,66
	Var	203	63,6	2,57	0,80	203	63,6	2,16	0,66
	Toplam	319	100,0			319	100,0		
Flört ilişkisinde şiddete uğrama	Evet	30	14,8	2,97	0,90	45	22,2	2,15	0,66
	Hayır	173	85,2	2,50	0,76	158	77,8	2,16	0,66
	Toplam	203	100,0			203	100,0		
Flört ilişkisinde şiddete başvurma	Evet	35	17,2	2,83	0,78	39	19,2	2,26	0,65
	Hayır	168	82,8	2,52	0,80	164	80,8	2,10	0,66
	Toplam	203	100,0			203	100,0		

Tablo 5'te görüldüğü üzere, eğitim öncesi erkek katılımcıların (n=147) kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,75$ iken, eğitim sonrası kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,19$ 'a düştüğü bulunmuştur. Kadın katılımcıların (n=172) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,46$ iken, eğitim sonrası kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,07$ 'ye düştüğü belirlenmiştir.

Tablo 5'te a görüldüğü üzere, eğitim öncesi flört ilişkisi olmayan katılımcıların (n=116) kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,63$ iken, eğitim sonrası kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,14$ 'e düştüğü bulunmuştur. Flört ilişkisi olan katılımcıların (n=203) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,57$ iken, eğitim sonrası kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,16$ 'ya düştüğü belirlenmiştir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere, eğitim öncesi flört ilişkisinde şiddete uğradığını belirten katılımcıların (n=30) kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,97$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete uğradığını belirten katılımcıların (n=45) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,15$ 'e düştüğü bulunmuştur. Flört ilişkisinde şiddete uğramadığını belirten katılımcıların (n=173) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,50$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete uğramadığını belirten katılımcıların (n=158) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,16$ 'ya düştüğü belirlenmiştir.

Tablo 5'te görüldüğü üzere, eğitim öncesi flört ilişkisinde şiddete başvurduğunu belirten katılımcıların (n=35) kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,83$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete başvurduğunu belirten katılımcıların (n=39) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,26$ 'ya düştüğü bulunmuştur. Flört ilişkisinde şiddete başvurmadığını belirten katılımcıların (n=168) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,52$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete başvurmadığını belirten katılımcıların (n=164) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,10$ 'a düştüğü belirlenmiştir.

Eğitim öncesi ve sonrası kadının flört ilişkisinde uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutuma ilişkin bulgular

Araştırmanın 2. alt amacı doğrultusunda eğitim öncesi ve sonrası katılımcıların kadının flört ilişkisinde uyguladığı fiziksel şiddete yönelik kabul düzeylerinin katılımcıların cinsiyetine, flört ilişki durumuna, flört ilişkisinde şiddete maruz kalma durumuna ve flört ilişkisinde şiddete başvurma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Tablo 4 eğitim öncesi ve sonrası katılımcıların kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddet kabul düzeylerinin dağılımını göstermektedir.

Tablo 6: Eğitim öncesi ve sonrası katılımcıların kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ortalama puanlarının cinsiyet, flört ilişki durumu, flört ilişkisinde şiddete uğrama ve başvurma değişkenlerine göre karşılaştırılması

Demografik Özellikler	Eğitim Öncesi				Eğitim Sonrası				
	n	%	$\bar{x}$	ss	n	%	$\bar{x}$	ss	
Cinsiyet	Erkek	147	46,1	2,60	0,75	147	46,1	2,21	0,74
	Kadın	172	53,9	2,47	0,74	172	53,9	1,90	0,70
	Toplam	319	100,0			319	100,0		
Flört ilişki durumu	Yok	116	36,4	2,59	0,73	116	36,4	2,16	0,78
	Var	203	63,6	2,49	0,76	203	63,6	2,07	0,70
	Toplam	319	100,0			319	100,0		
Flört ilişkisinde şiddete uğrama	Evet	30	14,8	2,80	0,80	45	22,2	2,17	0,67
	Hayır	173	85,2	2,44	0,74	158	77,8	1,99	0,71
	Toplam	203	100,0			203	100,0		
Flört ilişkisinde şiddete başvurma	Evet	35	17,2	2,85	0,82	39	19,2	2,31	0,66
	Hayır	168	82,8	2,42	0,72	164	80,8	1,93	0,69
	Toplam	203	100,0			203	100,0		

Tablo 6'da görüldüğü üzere, eğitim öncesi erkek katılımcıların (n=147) kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,60$ iken, eğitim sonrası kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,21$ 'e düştüğü bulunmuştur. Kadın katılımcıların (n=172) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,47$ iken, eğitim sonrası kabul düzeylerinin $\bar{x} = 1,90$ 'a düştüğü belirlenmiştir.

Tablo 6'da görüldüğü üzere, eğitim öncesi flört ilişkisi olmayan katılımcıların (n=116) kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,59$ iken, eğitim sonrası kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,16$ 'ya düştüğü bulunmuştur. Flört ilişkisi olan katılımcıların (n=203) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,49$ iken, eğitim sonrası kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,07$ 'ye düştüğü belirlenmiştir.

Tablo 6’da görüldüğü üzere, eğitim öncesi flört ilişkisinde şiddete uğradığını belirten katılımcıların (n=30) kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,80$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete uğradığını belirten katılımcıların (n=45) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,17$ ’ye düştüğü bulunmuştur. Flört ilişkisinde şiddete uğramadığını belirten katılımcıların (n=173) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,44$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete uğramadığını belirten katılımcıların (n=158) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 1,99$ ’a düştüğü belirlenmiştir.

Tablo 6’da görüldüğü üzere, eğitim öncesi flört ilişkisinde şiddete başvurduğunu belirten katılımcıların (n=35) kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddet kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,85$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete başvurduğunu belirten katılımcıların (n=39) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 2,31$ ’e düştüğü bulunmuştur. Flört ilişkisinde şiddete başvurmadığını belirten katılımcıların (n=168) eğitim öncesi kabul düzeyleri $\bar{x} = 2,42$ iken, eğitim sonrası flört ilişkisinde şiddete başvurmadığını belirten katılımcıların (n=164) kabul düzeylerinin $\bar{x} = 1,93$ ’e düştüğü belirlenmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bulguları katılımcıların erkeğin ve kadının flört ilişkisinde psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik kabul düzeylerinde eğitim sonrasında bir düşüş olduğunu göstermektedir. Bu farklılaşmanın verilen eğitimin sonucu olduğu söylenebilir. Alanyazındaki çeşitli çalışmaların bulguları bu bulguyu destekler niteliktedir. İlişki eğitiminin iletişim, çatışma çözümü becerisi için önemli olduğu vurgulanmaktadır (Hammond & Yung, 1991). Alanyazındaki bazı çalışmalarda eğitim süresinden bağımsız olarak ilişki bilgi ve becerisi konusunda verilen eğitimlerin flört şiddetine yönelik olumlu tutum geliştirme açısından etkili olduğu belirtilmektedir (Adler-Beader, Kerpelman, Schramm, Higginbotham, & Paulk, 2007), 2007; MacGowan, 1997; Foshee, Bauman, & Greene, 2000). Eğitim aracılığıyla flört şiddetine yönelik tutumlarda önemli iyileşmeler olduğu ve katılımcıların flört ilişkisinde şiddet kabul düzeylerinin düştüğünü ifade edilmektedir (Antle, Sullivan, Dryden, Karam, & Barbee, 2011). Lazarevich, Irigoyen-Camacho, Velazquez-Alva, & Salina-Avila’da (2015) benzer şekilde üniversite öğrencilerine yönelik düzenledikleri bir çalışmada, flört şiddetine yönelik tutuma ilişkin olumlu sonuçlar elde ettiklerini fakat bazı katılımcıların kültürel ve diğer sebeplerden dolayı şiddeti haklı çıkartacak sebepler ürettiklerini bulmuşlardır. Mahlstedt, Falcone, & Rice-Spring (1993) çalışmalarında eğitimin üniversite yaşındaki bireylerin flört şiddetine yönelik tutumlarını etkileyebileceğini, düzenledikleri programa katılan kadınların erkeklere nazaran programın amaçları ile daha uyumlu, daha bilgili, kurban yardım etmeye hazır ve kurbanı daha az suçlayıcı olduklarını bulmuşlar. Fakat Liu, Binbin, & Ma (2014) yaptıkları meta analiz çalışmalarında bilgedeki küçük artış haricinde, müdahale programlarının flört şiddetini azaltmada önemli bir etkisinin olmadığını, ya da tutum, davranış ve becerileri iyileştirici bir yanı olmadığını bulmuşlardır.

Araştırma bulguları erkeklerin erkek ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutum ortalama puanlarının, kadınların tutum puan ortalamalarından eğitim öncesi ve sonrasında daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu bulgu yerli ve yabancı alanyazındaki çeşitli çalışmaların bulguları ile tutarlılık göstermektedir (Mercer, 1988; O’Keefe, 1997; Price & Byers, 1999; Yumuşak, 2013). Erkek egemen bir toplum olan Türk toplumunda, erkeklerin şiddet kabul seviyelerinin, kadınların şiddet kabul seviyelerinden yüksek olmasının nedeni toplumsal cinsiyet bağlamında açıklanabilir. Bazı durumlarda şiddete başvurmak erkeklik ile ilişkilendirilmekte, şiddet içeren tutum ve davranışlar yüceltilmekte, özendirilmektedir. İlişkide erkek, toplumda gözlemlendiği, rol model aldığı şekilde, ilişkide baskın olmak, sözünü dinletmek, istenildiğinin yapılması için şiddete başvurmayı haklı görebildiği söylenebilir. Erkek egemen bir toplum olan Türk toplumunda, kadınların daha güçsüz algılanması, yetiştirilme biçimleri, toplum tarafından belirlenen davranış kalıpları ve rolleri, onların şiddete yönelik kabul düzeylerinin erkeklerden daha düşük olmasının nedeni olabilir. Erkeklerin şiddet daha normal, doğal karşılımları, kadınların bazı davranışlarını şiddet olarak algılamaları bu farklılığın bir başka nedeni olabilir.

Araştırmanın bulguları, flört ilişkisi olmayan katılımcıların erkeğin ve kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ortalamaları puanlarının, flört ilişkisi olan katılımcıların tutum puan ortalamalarından daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu bulgu Yumuşak'ın (2013) çalışmasında ulaştığı bulgu ile tutarlılık göstermektedir. Yumuşak (2013) çalışmasında erkeğin ve kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete ilişkin tutumun flört ilişkisi olmaya bağlı olarak değişmediğini, sadece flört ilişkisine sahip olanların, erkeğin flört ilişkisinde uyguladığı psikolojik şiddete yönelik olarak flört ilişkisine sahip olmayanlardan daha olumlu bir tutumu olduğunu bulmuştur. Ayrıca konuya ilişkin yapılan çalışmaların örneklemini genellikle flört ilişkisi olan katılımcıların oluşturması nedeniyle, bu bulguyu destekleyecek ya da yanlışlayacak bulguya ulaşamamıştır. Bu çalışma için bu bulgu flört ilişkisinin doğası, dinamikleri ile açıklanabilir. Flört ilişkisinde bireylerin sevgi, ihtiyaç temelli bir ilişki içinde buldukları, partnerlerini kaybetmekten korktukları için, bazı davranışları tolere edebilme seviyelerinin daha yüksek olduğu, ama ilişkisi olmayan bireylerin bu gerçeği yaşamadıkları için, olmayan bir durum üzerinde daha rahat yorum yaptıkları söylenebilir.

Araştırmanın bulguları, flörtte şiddete maruz kalan katılımcıların erkek ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutumlarının, flörtte şiddete maruz kalmayan katılımcıların tutum puan ortalamalarından daha yüksek olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde flört ilişkisinde şiddete başvuran katılımcıların erkek ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutumlarının, flört ilişkisinde şiddete başvurmayan katılımcıların tutum puan ortalamalarından daha yüksek olduğunu göstermektedir. Şiddet içerikli bir flört ilişkisine sahip olmanın, flört şiddetini kabul düzeyini artırdığı görülmüştür. Bu bulgu alanyazındaki bazı çalışmaların bulguları ile tutarlılık göstermektedir (Finley, 2011; Lewis & Fremouw, 2001; Price & Byers, 1999; Sigelman, Berry, & Wiles, 1984; Yumuşak, 2013). Bu çalışmalarda genel olarak şiddetin iki yönlü olduğu, flört ilişkisinde partnerlerin hem mağdur, hem de fail olabildikleri belirtilmektedir. Şiddet farklı şekillerde de olsa etkiye tepki şeklinde gerçekleşebilmekte, ilişkinin doğası, dinamiği şekline dönüşebilmektedir. Bu bağlamda, ilişkisinde şiddete uğrayan bir kişinin, şiddete başvurma ihtimali artabilmekte, ya da şiddete başvuran bir kişinin şiddete uğramayı normal kabul etmesi olası kabul edilebilir.

Çalışmanın bulgularına bağlı olarak eğitimle birlikte artan farkındalık ile bireylerin şiddete yönelik tutumlarında olumlu yönde değişimler sağlanabileceği söylenebilir. Fakat davranış değişimi için uzun süreli eğitimler gerektiği için, daha doğru sonuçlar alabilmek adına uzun süreli eğitimlerin gerekliliğinden bahsedilebilir. Ayrıca bireylerin uzun süreli takibini içeren çalışmaların yapılması, konuya ilişkin daha sağlıklı sonuçlara ulaşmak için önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Ackard, D. M., & Neumark-Sztainer, D. (2002). "Date Violence and Date Rape among adolescents: Associations with disordered eating behaviors and psychological health. *Child Abuse and Neglect: The International Journal*, 26(5), 455-473.
- Ackard, D. M., Marla, E. E., & Neumark-Sztainer, D. (2007). Long-term impact of adolescent dating violence on the behavioral and psychological health of male and female youth. *The journal of pediatrics*, 151(5), 476-481.
- Ackard, D., Neumark-Sztainer, D., & Hannan, P. (2003). Dating violence among a nationally representative sample of adolescent girls and boys: Associations with behavioral and mental health. *The journal of gender-specific medicine*, 6(3), 39-48.
- Adler-Beader, F., Kerpelman, J. L., Schramm, D. G., Higginbotham, B., & Paulk, A. (2007). The impact of relationship education on adolescents of diverse background. *Family Relations*(56), 291-303.
- Antle, B. F., Sullivan, D. J., Dryden, A., Karam, E. A., & Barbee, A. P. (2011). Healthy relationship education for dating violence prevention among high-risk youth. *Children and Youth Services Review*(33), 173-179.

- Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T., & Temel, F. (2008). *Ankara'da iki hemşirelik yüksek okulunun birinci ve dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilerin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Baldan, G. A., & Akış, N. (2017). Flört şiddeti. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 43(1), 41-44.
- Banyard, V. L., & Cross, C. (2008). Consequences of teen dating violence: Understanding intervening variables in ecological context. *Violence against women*, 14(9), 998-1013.
- Chronister, K. M., Marsiglio, M. C., Linville, D., & Lantrip, K. R. (2014). The influence of dating violence on adolescent girls' experiences. *The Counseling Psychologist*, 42(3), 374-405.
- Coffey, P., Leitenberg, H., Henning, K., Benner, R., & Jankowski, M. (1996). Dating violence: The association between methods of coping and women's psychological adjustment. *Violence and Victims*(11), 227-238.
- Coker, A. L., McKeown, R. E., Sanderson, M., Davis, K. E., Valois, R. F., & Huebner, E. S. (2000). Severe dating violence and quality of life among south carolina high school students. *American Journal of Preventive Medicine*(19), 220-227.
- Cyr, M., McDuff, P., & Wright, J. (2006). Prevalence and predictors of dating violence among adolescent female victims of child sexual abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 21(8), 1000-1017.
- Danice, K. K., Davis, S., Barrios, L., Brenner, N. D., & Noonan, R. K. (2007). Associations of dating violence victimization with lifetime participation, cooccurrence, and early initiation of risk behaviors among US high school students. *Journal of interpersonal violence*(22), 585-602.
- Demir, N. Ü., Irmak, M. Y., Murat, D., & Fiş, N. P. (2016). Cinsel istismara uğrayan ergen adli olgularda flört ilişkisinde şiddet varlığı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(3), 240-247.
- Editorial. (2007). Dating violence and domestic violence. *Journal of Adolescent Health*(40), 295-297.
- Ely, G. (2004). Adolescent dating violence on school campuses. *Journal of Evidence-Based Social Work*, 1(2-3), 143-157.
- Finley, L. L. (2011). Dating violence. L. L. Finley içinde, *Encyclopedia of School Crime and Violence* (s. 130-132). Santa Barbara: ABC-CLIO.
- Follingstad, D., Rutledge, L., Polek, D., & McNeil-Hawkins, K. (1988). Factors associated with patterns of dating violence toward college women. *Journal of Family Violence*(3), 169-182.
- Foshee, V. A., Bauman, K. E., & Greene, W. F. (2000). The safe dates program: 1-year follow-up results. *American Journal of Public Health*(90), 1619-1622.
- Foshee, V., Banefield, T., Suchindran, C., Ennet, S., Bauman, K., Karriker-Jaffe, K., & Mathias, J. (2009). The development of four types of adolescent dating abuse and selected demographics correlates. *Journal of research on adolescence*, 19(3), 380-400.
- Foshee, V., Bauman, K., Ennett, S., Linder, F., Benefield, T., & Suchindran, C. (2004). Assessing the long-term effects of the safe dates program and a booster in preventing and reducing adolescent dating violence victimization and perpetration. *American Journal of Public Health*(96), 619-624.
- Gözütok, D. (2008). *Eğitim ve şiddet*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Gözütok, D., Karacaoğlu, C., & Er, O. (2007). Çocuklar evde de okulda da dövülüyor. A. Solak içinde, *Okullarda şiddet ve çocuk suçluluğu* (s. 133-149). Ankara: Hegem.
- Hamberger, L. K., & Ambuel, B. (1988). Dating violence. *Violence among Children and Adolescents*, 45(2), 381-390.
- Hammond, W. R., & Yung, B. R. (1991). Preventing violence in at-risk African-American youth. *Journal of Health Care for the Poor and Underserved*(2), 359-372.
- Henton, J., Koval, J., Lloyd, S., & Christopher, S. (1983). Romance and violence in dating relationships. *Journal of Family Issues*, 4(3), 467-482.

- Karal, D. (2011). *Korkmadan öğrenmek: Okul ve okul çevresi güvenliği hakkında rapor*. Uşak: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu Sosyal Araştırmalar merkezi Uşak Rapor No:11-06.
- Kim, J. Y., Kim, H. J., & Choi, J. W. (2014). Family violence and dating violence in Korea. *Journal of Family Violence*(29), 23-33.
- Lazarevich, I., Irigoyen-Camacho, M. E., Velazquez-Alva, M. C., & Salina-Avila, J. (2015). Dating violence in Mexican college students: Evaluation of an educational workshop. *Journal of Interpersonal Violence*, 32(2), 183-204.
- Lewis, S. F., & Fremouw, W. (2001). Dating violence: A critical review of the literature. *Clinical Psychology Review*, 21(1), 105-127.
- Liu, W., Binbin, Y., & Ma, Y. (2014). Educational and skills-based interventions for preventing relationship and dating violence in adolescents and young adults. *Public Health Nursing*, 31(5), 441-443.
- Locmic, M., Opic, S., & Bilic, V. (2013). Violence against teachers- rule or exception. *International journal of cognitive research in science, engineering and education*, 1(2), 1-6.
- MacGowan, M. J. (1997). An evaluation of dating violence prevention program for middle school students. *Violence and Victims*(12), 223-236.
- Mahlstedt, D., Falcone, D. J., & Rice-Spring, L. (1993). *The Journal of Human Justice*, 4(2), 101-118.
- Makepeace, J. M. (1987). Social factors and victim offender differences in courtship violence. *Family Relations*(36), 87-91.
- Mercer, S. (1988). Not a pretty picture: An exploratory of violence against women in high school dating relationships. *Resources for feminist research*, 17, 15-25.
- Murphy, C., & Hoover, S. (1999). Measuring emotional abuse in dating relationships as a multifactorial construct. *Violence and Victims*, 14(1), 39-53.
- Offenhauer, P., & Buchalter, A. (2011). *Teen dating violence: A literature review and annotated bibliography*. Washington: U.S. Department of Justice.
- O'Keefe, M. (1997). Predictors of dating violence among high school students. *Journal of Interpersonal violence*(12), 546-568.
- O'Keefe, M. (1997). Predictors of dating violence among high school students. *Journal of Interpersonal Violence*(12), 546-568.
- O'Keefe, M. (1998). Factors mediating the link between witnessing interparental violence and dating violence. *Journal of Family Violence*(13), 39-57.
- Özdere, M. (2017). *Öğretmenlere yönelik okul şiddeti*. İstanbul: Cinius Yayınları.
- Price, E. L., Byers, E. S., & team, D. v. (1999). The attitudes towards dating violence scales: Development and initial validation. *Journal of Family Violence*, 14(4), 351-375.
- Quinlan, A. (2011). Dating violence, College. L. L. Finley içinde, *Encyclopedia of School Crime and Violence* (s. 128-130). Santa Barbara: ABC-CLIO.
- Sigelman, C. K., Berry, C. J., & Wiles, K. A. (1984). Violence in college students' dating relationships. *Journal of Applied Social Psychology*, 5(6), 530-548.
- Sims, E. N., Dodd, V. J., & Tejada, M. J. (2008). The relationship between severity of violence in the home and dating violence. *Journal of Forensic Nursing*(4), 166-173.
- Smith, A., Winokur, K., & Palenski, J. (2005). What is dating violence? *Journal of Ethnicity in Criminal Justice*, 3(1-2), 1-20.
- Smith, J., & Williams, J. (1992). From abusive household to dating violence. *Journal of Family Violence*(7), 153-165.
- Stets, J. E., & Pirog-Good, M. A. (1987). Violence in dating relationships. *Social Psychology Quarterly*, 50(3), 237-246.
- Terzioğlu, F., Gönenç, İ. M., Özdemir, F., Güvenç, G., Kök, G., Sezer, N. Y., & Hiçyılmaz, B. D. (2016). Flört şiddeti tutum ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Heöşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19(4), 225-232.

Wolfe, D. A., Wekerle, C., Scott, K., Straatman, A., Grasley, C., & Reitzel-Jaffe, D. (2003). Dating violence prevention with at-risk youth: A controlled outcome evaluation. *Journal of Counseling and Clinical Psychology*(71), 279-291.

World Health Organization. (2002). *World report on violence and health-summary*. Geneva: World Health Organization.

Yumuşak, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları, toplumsal cinsiyetçilik ve narsistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki*. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Yumuşak, A., & Şahin, R. (2014). Flörtte şiddete yönelik tutum ölçeklerinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*(13), 233-252.